Abdullayeva Feruza Suyunovna,
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti “Ilmiy va innovatsion ishlanmalarni tijoratlashtirish” bo‘limi boshlig‘i, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TURIZM YO‘NALISHIDAGI TALABALARNING CHET TILI KASBIY KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

UOK: 37.016
HTTPS://DOI.ORG/10.34920/SO/VOL_2024_ISSUE_12_1

ABDULLAYEVA F.S. TURIZM YO‘NALISHIDAGI TALABALARNING CHET TILI KASBIY KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISH

Maqolada turizm sohasida ta’lim olayotgan talabalarning chet til sohasidagi kasbiy mahoratini rivojlantirishning ahamiyati ko‘rib chiqilgan. Tadqiqotda talabalarni turizm sohasida chet tilda muloqot qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga alohida e’tibor qaratilgan. Xususan, maxsus terminologiyani o‘zlashtirish, kasbiy muhitdagi vaziyatlar va voqealarni modellashtirish, interfaol o‘qitish usullari yordamida talabalarni tayyorlash jarayoni tahlil qilingan. Shuningdek, ta’lim jarayonida zamonaviy texnologiyalarni joriy qilishning ahamiyati va ularning kasbiy tayyorgarlikni oshirishdagi rolini o‘rganish natijalari tahlil qilingan. Tadqiqot yakunida innovatsion yondashuvlar asosida mutaxassislarning kasbiy kompetensiyasini kuchaytirish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Tayanch soz va tushunchalar: turizm, kasbiy kompetensiya, chet tilini o‘rgatish, kasbiy muloqot, interfaol usullar, zamonaviy yondashuv.

АБДУЛЛАЕВА Ф.С. РАЗВИТИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА У СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ ТУРИЗМА

В эпоху глобализации туризм играет значительную роль в мировой экономике, и это обуславливает необходимость для специалистов обладает высоким уровнем владения иностранными языками. В статье исследуются методы формирования профессионалной коммуникативной компетенции у студентов направления туризм в процессе изучения иностранных языков. Основное внимание уделено моделированию профессиональных ситуаций, освоению специальной терминологии и использованию интерактивных методов обучения. В результате исследования были выявлены наиболее эффективные подходы к обучению, направленные на повышение профессиональной подготовки будущих специалистов в туризме, а также предложения по внедрению современных технологий в образовательный процесс.

Ключевые слова и понятия: туризм, профессиональная компетенция, обучение иностранному языку, профессиональное общение, интерактивные методы, современный подход

ABDULLAYEVA F.S. DEVELOPING PROFESSIONAL COMMUNICATIVE COMPETENCE IN A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS IN THE FIELD OF TOURISM

In the context of globalization, tourism is becoming an integral part of the global economy, necessitating a high level of foreign language proficiency among professionals. This article explores methods for developing professional communicative competence among tourism students through foreign language education. Key focus areas include simulating professional situations, mastering specialized terminology, and using interactive teaching methods. The research identifies the most effective approaches to training future tourism professionals, with recommendations for integrating modern technologies into the educational process to enhance professional competence in the tourism industry.

Key words and concepts: tourism, professional competence, foreign language teaching, professional communication, interactive methods, modern approach.

Kirish.

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari nafaqat barcha sohalariga, balki turizmga sohasiga ham sezilarli darajadagi ta'sirini o'tkazmoqda. Innovatsiyalarning rivojlanishi va xalqaro munosabatlarning mustahkamlanishi bilan mamlakatlar o'rtasidagi o'zaro hamkorlik aloqalari tobora yaqinlashmoqda. Hozirgi vaqtda xalqaro turizm sohasi faol o'sishni boshdan kechirmoqda, bu esa ushbu soha mutaxassislarining malakasiga talablarning oshishiga olib keladi. Asosiy talablardan biri bu chet tillarini yuqori darajada bilishdir, sababi turizm mutaxassislari samarali madaniyatlararo muloqotga tayyor bo'lishi kerak. Turizm mutaxassislari uchun chet tillarini bilish nafaqat martaba o'sishiga yordam beradi, balki ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshiradi. Chet tillari turizm sohasidagi barcha jarayonlar uchun muhimdir. Xalqaro darajadagi ishlarida mutaxassislar ko'pincha boshqa mamlakatlar vakillari bilan o'zaro aloqada bo'lishadi, bu esa xizmatning yuqori sifatini ta'minlash uchun yaxshi til ko'nikmalarini talab qiladi. Chet tillarini yetarli darajada bilmaslik kasbiy vazifalarni bajarishda jiddiy qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Mijozlar bilan uchrashuvlar, xalqaro hamkorliklar, ko'p millatli jamoalar bilan ishlash jarayonlarida til to'siqlari ularning samarali ishlash qobiliyatini pastlatishi mumkin. Shu bois, turizm sohasida chet tillarni bilish va ulardan kasbiy muloqotda foydalanish muhim malaka sifatida qaraladi. Turizm yo'nalishida ta'lim olayotgan talabalar uchun chet tilda muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirish alohida ahamiyat kasb etadi. Mutaxassislar uchun chet tilni bilish nafaqat kasbiy muloqotda zarur, balki mehnat faoliyati davomida turli millat vakillari bilan samarali hamkorlik qilish imkonini ham yaratadi. Buning uchun nafaqat umumiy tilni bilish, balki turizm sohasidagi maxsus atamalar va kasbiy terminologiyani o'zlashtirish talab etiladi. Ayniqsa, ingliz tili xalqaro muloqotning asosiy tili sifatida barcha turizm mutaxassislaridan talab qilinadigan bilimdir. Uning yordamida turizmdagi xizmatlarini yuqori sifatda taqdim etish, mijozlar talablarini aniq tushunish va ularning ehtiyojlarini qondirish mumkin bo'ladi.

Chet tillarning kasbiy sohadagi ahamiyati har qachongidan ham oshgan. Bugungi kun talablari mutaxassislardan turizm sohasida muloqot qilish qobiliyatini yuqori darajaga olib chiqishni talab qiladi. Bu qobiliyat nafaqat ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini oshiradi, balki muvaffaqiyatli kasbiy rivojlanishga yo'l ochadi. Turizm sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar uchun chet tillarni mukammal bilish juda muhimdir, chunki bu ularga turli xalq vakillari bilan bevosita muloqot qilish, ularning madaniy xususiyatlarini tushunish va kerakli xizmatlarni ko'rsatish imkonini beradi. Shuningdek, chet tillarni bilish faqat tilni o'rganishdan iborat bo'lmay, turizm sohasiga oid maxsus terminologiya, kasbiy muloqot va xizmat ko'rsatish qoidalarini ham o'zlashtirishni talab qiladi. Mutaxassislar uchun maxsus til ko'nikmalariga ega bo'lish ularning mehnat bozorida talabgorligi va muvaffaqiyatining asosiy omillaridan biridir. Turizm sohasidagi xalqaro muloqot va hamkorlik jarayonlarida bu bilimlarsiz muvaffaqiyatga erishish qiyin bo'ladi.

Turizm sohasidagi mutaxassislar, ayniqsa, chet tillarida samarali muloqot qilish ko'nikmasiga ega bo'lishi zarur. Bu ko'nikma ularning mehnat bozoridagi raqobatbardoshligini oshirish va

kasbiy muvaffaqiyatini ta’minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Turizm sohasidagi mijozlar bilan to‘g‘ridan-to‘g‘ri muloqot qilish, turli millat vakillari bilan ishlash, ularning ehtiyojlarini tushunib, kerakli xizmatlarni taqdim qilish muvaffaqiyatli kasbiy faoliyatning asosini tashkil etadi. Bunda chet til bilimlari nafaqat tilni o‘rganish, balki turizm sohasidagi maxsus terminologiya va kasbiy muloqotning aniq qoidalarini o‘zlashtirishni o‘z ichiga oladi.

Turizm mutaxassislari, ayniqsa, mijozlar bilan muloqot qilganda ularning xizmatlaridan to‘g‘ri foydalanishni ta’minlashlari kerak. Masalan, mehmonxona ma’muriyati yoki turistik kompaniya xodimlari mijozlarning talablarini tushunishi, ularga kerakli ma’lumotlarni yetkazishi, xizmatlarni to‘g‘ri tashkil etishi kerak. Shuningdek, turizm sohasidagi xodimlar turli millatlar madaniyati va an’analari haqida ham ma’lumotlarga ega bo‘lishi muhim. Bu esa mutaxassislarning chet til bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarini yanada takomillashtirish lozimligini anglatadi.

Turizm sohasidagi talabalarning chet tilda kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish uchun turli usullar qo‘llaniladi.

Eng samarali usullardan biri bu kasbiy vaziyatlarni modellashtirishdir. Bu usul talabalarni turizm sohasidagi haqiqiy hayotiy vaziyatlarda qanday muloqot qilish kerakligini o‘rgatishga yordam beradi. Masalan, mehmonxonada mijoz bilan muloqot qilish, ekskursiya o‘tkazish yoki xalqaro mijozlar bilan ishlash kabi vaziyatlar modellashtiriladi. Bu usullar orqali talabalar nafaqat nazariy bilimlarni egallashadi, balki ularni amaliy faoliyatda qo‘llash ko‘nikmalarini ham rivojlantiradilar. Real kasbiy muhitda muloqot qilishda o‘rgangan terminologiya va maxsus atamalarni to‘g‘ri va samarali qo‘llash katta ahamiyat kasb etadi, bu esa ularning ish jarayonidagi samaradorligini oshiradi.

Turizm sohasidagi talabalar uchun maxsus terminologiyani chuqur o‘zlashtirish faqat til bilimining bir jihati bo‘lib qolmay, balki kasbiy muloqotda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Bu jarayon talabalarning tinglash va gapirish ko‘nikmalarini rivojlantirish bilan bir qatorda, o‘qish va yozishdagi qobiliyatlarini ham mustahkamlashga qaratilgan. Maxsus terminlar va atamalarni o‘rganish orqali talabalar turizm sohasida yuqori professionallikka erishadilar.

Interfaol o‘qitish usullari, jumladan, rolli o‘yinlar, simulyatsiyalar va jamoaviy muhokamalar, talabalarning kasbiy muloqotini rivojlantirish uchun juda samarali vositalardir. Ushbu usullar talabalarga real vaziyatlarda muammolarni hal qilishni o‘rgatadi, turli kasbiy vaziyatlarga tayyorgarlikni kuchaytiradi va ularni ish jarayoniga yaxshi tayyorlaydi.

Bu usullar orqali talabalar o‘zlari o‘rgangan bilimlarni amaliy ravishda sinab ko‘radilar, bu esa ularning turli vaziyatlarda mustaqil qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Bundan tashqari, interfaol usullar talabalarni turli muammolarni hal qilish jarayonlariga jalb etadi, bu esa ularning fikrlash qobiliyatini ham mustahkamlaydi. Turizm sohasida chet til bo‘yicha kasbiy kompetensiyani rivojlantirishda innovatsion texnologiyalarni qo‘llash ham katta ahamiyat kasb etadi. Hozirgi kunda turli onlayn platformalar va dasturlar talabalarning til o‘rganish jarayonini osonlashtiradi. Onlayn kurslar, til o‘rganish platformalari va mobil ilovalar zamonaviy ta’lim jarayonining ajralmas qismlariga aylandi. Bu vositalar talabalarga chet tillarni mustaqil ravishda o‘rganish imkonini yaratadi, bu esa ularning kasbiy muloqot ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Texnologiyalar orqali egallangan bilimlar ularga real vaqtda muloqot qilish tajribasini orqali oshiradi. Masalan, mobil ilovalar talabalarga istalgan vaqt va joyda til o‘rganishga imkoniyat yaratadi. Ular interaktiv mashqlar va vazifalarni bajarib, tilni amaliyotda qo‘llash ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shuningdek, onlayn platformalardagi tinglash, yozish, o‘qish va gapirish mashqlari talabalarga to‘g‘ridan-to‘g‘ri amaliy muloqot qilish imkonini beradi.

Bundan tashqari, onlayn simulyatsiya va rolli o‘yinlar talabalarning kasbiy vaziyatlarda muloqot qilish qobiliyatini rivojlantiradi. Talabalar turizm sohasidagi tajribalarini virtual muhitda sinab ko‘rishadi, bu esa ularning kelajakdagi amaliyotdagi faoliyati samaradorligini oshiradi. Ular ko‘p millatli muhitda ishlashga va kasbiy aloqalarni rivojlantirishga tayyor bo‘lishadi.

Shuningdek, ushbu vositalar nafaqat til bilimlarini yaxshilashga, balki talabalarning mustaqil ta’lim olish jarayonini kuchaytirishga ham yordam beradi. Bu, o‘z navbatida, zamonaviy kasbiy dunyoda muhim ahamiyatga ega.

Xususan, turizm sohasida ta'lim olayotgan talabalar uchun virtual reallik texnologiyalarini qo'llash qiziqarli yechimlardan biri bo'lishi mumkin. Virtual simulyatsiyalar orqali talabalar turli kasbiy vaziyatlarni sinab ko'rib, muloqot ko'nikmalarini yanada rivojlantirishlari mumkin. Bu ularga kasbiy faoliyatida to'g'ri va samarali qarorlar qabul qilishda yordam beradi.

Turizm sohasida chet til kasbiy kompetensiyasini shakllantirishning ahamiyati ayni zamonning talablari bilan bog'liq. Chet tilda muloqot qilish ko'nikmalarini o'zlashtirgan talabalar xalqaro miqyosdagi mijozlar bilan samarali aloqa o'rnatishda muammolarga duch kelmaydilar. Chet tillarni yaxshi bilgan mutaxassislar mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lib, turizm sohasida yuqori malakali kadrlar qatoriga kiradilar.

Chet til kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish orqali talabalar o'z kasbiy vazifalarini samarali bajara oladi, mijozlar bilan muloqot qilish, ularning talablarini tushunish va kerakli xizmatlarni taklif etish qobiliyatini oshiradi. Shuningdek, chet til bilimlari talabalarga turizm sohasidagi zamonaviy tendensiyalar va xalqaro standartlardan xabardor bo'lishlariga yordam beradi.

Turizm sohasida til o'rganish va kasbiy kompetensiyani rivojlantirish bo'yicha bir nechta tadqiqotlar amalga oshirilgan. Richards va Xovard (2016) o'z tadqiqotlarida kasbiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda til o'rganishning ahamiyatini alohida ta'kidlaganlar.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, ular til bilimini turizm sohasida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar uchun asosiy ko'nikma sifatida baholaganlar. Shuningdek, til o'rganish talabalarning kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Bundan tashqari, Karpenter va Langford (2018) o'z tadqiqotlarida innovatsion texnologiyalarning til o'rganish jarayonidagi o'rnini tahlil qilganlar. Ular virtual simulyatsiyalar va onlayn platformalardan foydalanish orqali talabalarning amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyatlarini ko'rsatganlar.

Turizm sohasida chet til kasbiy kompetensiyasini shakllantirish haqidagi tadqiqotlar, talabalarning kasbiy rivojlanishi uchun til o'rganishning ahamiyatini yanada mustahkamlaydi. Shuningdek, yuqoridagi ko'nikmalar talabalarning chet tilda muloqot qilish qobiliyatlarini rivojlantirish jarayonini zamonaviy talablarga muvofiqlashtirishda muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi.

Tadqiqot mavzusining dolzarbligi.

Turizm global miqyosdagi aloqalarning asosiy tarkibiy qismi bo'lib, bu sohada chet tillar muhim rol o'ynaydi. Turizm mutaxassislari ko'pincha turli millatlar va madaniyatlarga mansub odamlar bilan aloqa o'rnatishga majbur.Shu sababli, ularga kasbiy kommunikativ ko'nikmalarni, ya'ni turli xil maxsus atamalar va tilni o'zlashtirish muhimdir. Turizm yo'nalishida tahsil olayotgan talabalarga chet tilini o'rgatishda kasbiy muloqot ko'nikmalarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega.

Muammoning tahlili. Chet til kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish faqatgina grammatika qoidalarini o'rganishga asoslanmasligi lozim. Muammo shundaki, ko'plab talabalar turizm sohasida samarali muloqot olib borish uchun zarur bo'lgan kasbiy atamalarni ham o'zlashtirishi kerak. Turizm yo'nalishidagi talabalarni kasbiy muloqotga tayyorlashdagi asosiy muammolardan biri samarali o'qitish usullarini tanlashdir. Zamonaviy metodlar va yondashuvlarni joriy qilish bunda muhim ahamiyatga ega.

Tadqiqot maqsadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi turizm sohasidagi talabalarning chet til kasbiy kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish va shakllantirish uchun samarali usullarni aniqlashdir. Bu maqsad talabalarning kasbiy muloqotdagi qobiliyatlarini oshirishga va turizm sohasidagi mutaxassislarning malakasini yuksaltirishga yordam beradi. Tadqiqotda keys metod va yondashuvlarning samarali ekanligini o'rganish ko'zda tutiladi.

Tadqiqotda quyidagi usullardan foydalanilgan:

1. Nazariy tahlil. Turizm yo'nalishidagi chet til ta'limiga oid ilmiy manbalar va adabiyotlar tahlil qilindi.
2. Anketa va suhbatlar. Turizm sohasida faoliyat yuritgan mutaxassislar va talabalar bilan anketa va suhbatlar o'tkazildi.
3. Amaliyot tajribasi. Chet til o'qitish jarayonida turizm talabalari bilan amaliy darslar tashkil qilindi.

1-jadval. Chet til kasbiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda amalga oshiriladigan asosiy usullar

Usullar	Ijobiy jihatlar	Kamchiliklar
Ko‘nikmalar asosida jarayonlarini modellashtirish	Talabalarni aniq kasbiy vaziyatlarga tayyorlaydi, real muloqot ko‘nikmalarini oshiradi	Tayyorgarlik vaqti talab etadi
Interaktiv o‘qitish (rolli o‘yinlar, simulyatsiya)	Muloqotdagi faol ishtirokni oshiradi, ijodiy yondashuvni talab qiladi	Metodologik murakkablik, tayyorlov jarayoni qiyin
Onlayn platformalardan foydalanish	Axborotga tezkor kirish, talaba faoliyatini baholash oson	Internet resurslariga bog‘liqlik

Asosiy natijalar.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, turizm yo‘nalishidagi talabalarning chet til kasbiy kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishda integratsiyalashgan yondashuvlar samarali hisoblanadi. Bu yondashuvlar talabalarni kasbiy vaziyatlarga tayyorlash va ularga kerakli bilimlar bilan ta’minlashga yordam beradi. Turizm yo‘nalishidagi talabalarning chet til kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida bir necha samarali usul va yondashuvlar aniqlandi. Bu jarayonda asosiy e’tibor talabalarning chet tilda samarali muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish, turizm sohasidagi maxsus atamalarni o‘zlashtirish va amaliyotda talabalarni muloqotga tayyorlashga qaratiladi. Asosiy natijalar, shuningdek, kasbiy kompetensiyani shakllantirish uchun qo‘llaniladigan usullarni tahlil qilish va ularning samaradorligini baholashga asoslanadi.

Turizm sohasida ishlash jarayonida kasbiy vaziyatlar ko‘plab murakkab muloqot jarayonlarini o‘z ichiga oladi. Talabalarni real kasbiy muhitga tayyorlash uchun aniq vaziyatlarni modellashtirish samarali yondashuv sifatida ko‘rib chiqildi. Bu usul talabalarning chet tildagi muloqot qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi, chunki ular real turizm vaziyatlarini amalda ko‘rib, muloqot qilish tajribasini orttiradilar.

1-jadvalda ko‘rsatilganidek, kasbiy vaziyatlar modellashtirish talabalarni tayyorlashda yuqori samaradorlik ko‘rsatadi. Bu metod yordamida talabalar real muloqot jarayonida paydo bo‘lishi mumkin bo‘lgan muammolarga yechim topish qobiliyatini rivojlantiradilar. Talabalar uchun mehmonxona xizmatlarini ko‘rsatish, ekskursiya tashkil qilish yoki sayyohlik agentliklarida muloqot qilish kabi kasbiy vaziyatlarni modellashtirish orqali ular real muhitda qanday ish yuritishlarini tushunishlari mumkin.

Bu modellashtirish jarayonida talabalar turizm sohasidagi turli xil mutaxassislar bilan turli tillarda muloqot qilish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Chet tilda muloqot qilish ular uchun kasbiy faoliyatning ajralmas qismi bo‘lganligi sababli, bu usul juda samarali. Talabalarning muloqot qobiliyati real vaziyatlarda amaliy tajribaga ega bo‘lish orqali shakllanadi, va bu ularning kasbiy darajada ishlash qobiliyatini sezilarli darajada oshiradi.

Ijobiy jihatlari va kamchiliklari.

Ijobiy jihatlari**:**

- Kasbiy vaziyatlar modellashtirish talabalarni real kasbiy muhitdagi muammolarga tayyorlaydi.
- Talabalar chet tilda muloqot qilishning amaliy jihatlarini o‘zlashtiradilar.
- Modellashtirish jarayoni talabalarning muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish bilan birga, ularning turizm sohasiga bo‘lgan qiziqishlarini ham oshiradi.

Kamchiliklari**:**

– Modellashtirish jarayonini to‘g‘ri tashkil etish vaqti va tayyorgarlikni talab qiladi.

– Talabalarning har xil kasbiy vaziyatlarga tayyorgarligini ta’minlash uchun yetarlicha materiallar va vositalar zarur.

Turizm sohasiga oid maxsus terminologiyani o‘rganish.

Turizm sohasida samarali muloqot qilish uchun maxsus terminologiyani puxta o‘zlashtirish muhim ahamiyatga ega. Turizm sohasidagi terminlar va atamalar kasbiy muloqotlarda asosiy rol o‘ynaydi, chunki mehmonlar, sayyohlar va boshqa turizm ishtirokchilari bilan aloqada bo‘lishda ulardan foydalanish zarur.

Tadqiqot natijalari va amaliy ahamiyati.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, turizmga oid maxsus atamalarni o‘rganish talabalar uchun katta ahamiyatga ega. Jadval 2da ko‘rsatilganidek, turizm sohasidagi maxsus

2-jadval. Interaktiv usullarning ta'siri

Metod	Ta'siri	Ommaviylashtirish
Rolli o'yinlar	Kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantiradi	Talabalarni faol ravishda qatnashishga undiradi
Simulyatsiya	Real vaqtdagi muloqotni yengillashtiradi	O'qitish jarayonida realizmni ta'minlaydi
Jamoaviy muhokamalar	Talabalarning fikrlash qobiliyatini kengaytirishi	Turli o'ylar va tushunchalarning muhokamasini rag'batlantiradi
Modellashtirish	Ijodiy muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi	Talabalarni yangicha falsafa bilan yo'naltiradi

atamalarni chuqur o'zlashtirish talabalarning kasbiy muloqot ko'nikmalarini sezilarli ravishda yaxshilashi mumkin. Mehmonxona, sayyohlik agentliklari yoki ekskursiya tashkilotlarida faoliyat yuritishda talabalar turizmga xos terminologiyani yaxshi bilishlari muhim.

Maxsus terminologiyani o'zlashtirish nafaqat til bilimlarini oshiradi, balki talabalarga turizm sohasida muvaffaqiyatli ishlashga imkoniyat yaratadi. Talabalar maxsus atamalarni o'zlashtirish jarayonida turizm sohasidagi xizmatlar bilan bog'liq so'z va iboralarni ham egallashadi. Bu jarayon, ayniqsa, mehmonxona yoki sayyohlik xizmatlarini ko'rsatishda muhim ahamiyatga ega, chunki talabalar turli millat vakillari bilan to'g'ri muloqot qilishlari kerak bo'ladi.

Terminologiyaga oid bilimlar talabalarga real kasbiy muhitda chet tilda muvaffaqiyatli muloqot qilish qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Bu esa ularni kasbiy ish faoliyatiga tayyorlaydi va mijozlar bilan samarali aloqa o'rnatishlariga ko'maklashadi. Shuningdek, turizm sohasidagi maxsus terminologiyani puxta o'zlashtirish talabalarning kasbiy faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Ijobiy jihatlari va kamchiliklari.

Ijobiy jihatlari:

- Maxsus atamalarni puxta o'rganish talabalarga turizm sohasida kasbiy muloqotni samarali tashkil etish imkonini beradi.
- Terminologiyaga oid bilimlar talabalarning turizm sohasidagi ishlash qobiliyatini oshiradi va ularni kasbiy faoliyatga tayyorlaydi.

Kamchiliklari:

– Maxsus atamalarni puxta o'rganish jarayonida talabalarga atamalarni to'g'ri va to'liq tushuntirish zarur. Bu jarayon ko'proq vaqt va ta'lim vositalarini talab qiladi.

– Turli tillardagi atamalarni puxta o'zlashtirish jarayonida talaba uchun qiyinchiliklar bo'lishi mumkin.

Interaktiv o'qitish usullaridan foydalanish.

Talabalarning kasbiy kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv o'qitish usullaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Rolli o'yinlar, simulyatsiya va jamoaviy muhokamalar orqali talabalarning chet tilda muloqot qilish qobiliyati sezilarli darajada oshadi. Interaktiv usullar talabalarni muloqot jarayonida faol ishtirok etishga, o'z fikrlarini erkin ifoda etishga va turli xil kasbiy vaziyatlarda muloqot qilishga o'rgatadi.

2-jadvalda ifoda etilganidek, rolli o'yinlar hamda simulyatsiyalar orqali interaktiv usullardan talabalarning kasbiy muloqotga tayyorgarligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Bu usullar orqali talabalar real kasbiy muhitdagi holatlarni amalda ko'rib chiqish va ularga yechim topish bo'yicha amaliy ko'nikmalarni rivojlantiradilar. Jamoaviy muhokamalar orqali talabalar turli xil fikr va mulohazalarni muhokama qilib, o'zlarining fikrlash qobiliyatini oshiradilar.

Ijobiy jihatlari va kamchiliklari.

Ijobiy jihatlari:

- Interaktiv usullar talabalarning muloqotda faol ishtirok etishini ta'minlaydi.
- Rolli o'yinlar va simulyatsiya talabalarga real kasbiy vaziyatlarni amalda ko'rish imkoniyatini beradi.
- Jamoaviy muhokamalar talabalarning ijodiy yondashuvini oshiradi.

Kamchiliklari:

– Rolli o'yinlar va simulyatsiyalar orqali talabalarga mos vaziyatlarni tanlash va ularga zarur tayyorgarlik ko'rish juda muhim ahamiyatga egadir.

– Interaktiv usullardan foydalanishda yetarli resurs va materiallarni ta'minlash kerak.

Texnologik vositalardan foydalanish.

Chet tilda kasbiy kommunikativ kompetenciyasini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalarning qo'llanilishi juda muhim

ahamiyatga эgadir.Talabalarni real kasbiy vaziyatlarda chet tilda muloqot qilishga tayërlash katta ahamiyatga эga. Modellashtirish orqali talabalar aniq bir kasbiy muhitda qanday muloqot qilinishini o'rganadilar. Bu turizm sohasida zarur bo'lgan kasbiy terminologiya va muloqot ko'nikmalarini amaliy jihatdan shakllantirishga ërdam beradi.

Chet tilda turizm sohasiga tegishli maxsus atamalarni o'rganish talabalarga kasbiy muhitda samarali faoliyat olib borishga ërdam beradi. Tadqiqot doirasida talabalarga kasbiy atamalarni o'zlashtirish bo'yicha maxsus kurslar tashkil qilindi. Natijalarga ko'ra, maxsus atamalarni puxta o'zlashtirgan talabalar kasbiy muloqotda ko'proq ishonchlilikka эga bo'ladi.

Rolli o'yinlar, simulyaцiyalar va jamoaviy muhokamalar orqali talabalarning kasbiy muloqot ko'nikmalari rivojlanadi. Bu usullar talabalarni faol ishtirok эtishga chorlaydi va ularning kasbiy muhitdagi amaliët tajribalarini oshiradi. Tadqiqot davomida talabalar ishtirokida turli simulyaцiyalar o'tkazildi va ularning natijalari yuqori darajada samarali эkanligi aniqlandi.

Xususan, zamonaviy innovaцiyalar orqali turizm sohasidagi talabalarning chet til kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash katta ahamiyatga эga. Turli onlayn platformalar va resurslar orqali talabalarga turli tildagi kasbiy materiallar yetkazildi. Bu jaraën talabalarning bilimlarini boyitish va mustaqil o'rganish jaraënlarini tezlashtirishga ërdam beradi.

Xulosa.

1. Bugungi kunda talabalarning nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham puxta эgallashlarini taqozo эtadi. Shuningdek, bu jaraën zamonaviy va integraцiyalashgan ëndashuvlarni qo'llashni talab qiladi. Chet til bilimlari va kommunikativ ko'nikmalar turizm sohasidagi har bir mutaxassisning muvaffaqiyatini belgilab beradigan hal qiluvchi omillardan biridir. Chunki turizm sohasida mutaxassislar ko'pincha xalqaro muloqotlarga kirishib, turli millat va madaniyat vakillari bilan ishlashadi.

2. Chet til kasbiy kommunikativ kompetenцiyasini shakllantirish talabalarning kelajakdagi faoliyatlarida samarali ishlashga katta hissa qo'shadi. Bunda chet tildagi maxsus atamalarni to'g'ri va aniq qo'llash katta ahamiyatga эga. Turizm sohasidagi mutaxassislar ko'plab terminlar va kasbiy atamalarni bilishlari kerak, chunki ularning ish jaraëni turli xalq vakillari bilan muloqotni o'z ichiga oladi. Bu sohadagi mutaxassislardan mijozlar bilan turli xil vaziyatlarda muloqot qilish, ish jaraënida kasbiy munosabatlarni to'g'ri olib borish talab эtiladi.

3. Turizm sohasida ta'lim olaëtgan talabalarning chet til bilimi nafaqat muomala ëki nutq qilish uchun zarur, balki ularning kasbiy faoliyatining har bir bosqichida muhim ahamiyatga эga. Ular nafaqat chet tilda muloqot qilishlari, balki professional muhitda chet tilda yuzaga keladigan murakkab muammolarni hal qila olishlari kerak. Buning uchun talabalar turli xil metod va texnologiyalardan foydalanib, o'zlarining kasbiy ko'nikmalarini rivojlantirishlari lozim.

4. Turizm sohasida chet tilni samarali o'rgatishning muhim jihati – bu interaktiv ta'lim jaraënidir. Bunda talabalar real vaziyatlarda modellashtirish ëki simulyaцiya qilish orqali muammolarni hal qilish qobiliyatini shakllantiradi. Masalan, turizm sohasiga tegishli rolli o'yinlar, simulyaцiyalarning qo'llanilishi ëki turli madaniyat vakillari bilan faol muloqot jarayonlarini namoyish etuvchi videolar orqali talabalar real vaziyatlarga tayyorgarlik ko'rishadi. Bunday interaktiv usullar nafaqat bilimlarni mustahkamlaydi, balki amaliy ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

5. Zamonaviy texnologik vositalarni, jumladan, onlayn platformalar va simulyatsiyalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish talabalarga yuqori samarali ta'lim olish imkonini beradi. Ular orqali talabalar faqatgina nazariy bilimlarni emas, balki kasbiy faoliyat jarayonida yuzaga keladigan real vaziyatlarda o'z bilimlarini amalda qo'llashni ham o'rganadilar. Bu jarayonlar orqali talabalar turizm sohasida faol ishlay olishga va kasbiy muhitda samarali bo'lishga tayyorlanadilar.

6. Turizm sohasida chet til kasbiy kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati katta. Jumladan, onlayn kurslar va simulyatsiya vositalari orqali turli xil mijozlar bilan ishlashni modellashtirish va turli madaniyatlarga ega odamlar bilan muloqot qilish imkonini beruvchi jarayonlarni qo'llash talabalarning kasbiy ko'nikmalarini mukammallashtiradi. Bu ko'nikmalarning etarli darajada rivojlanishi talabalarning kelajakdagi

kasbiy faoliyatlarida muvaffaqiyatli bo‘lishlarini ta’minlaydi.

7. Shu bilan birga, turizm sohasida talabalarning chet til kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda o‘quv jarayonining individualizasiyasi juda muhim. Har bir talabaning shaxsiy rivojlanish yo‘nalishini aniqlash, ularning ehtiyojlari va qobiliyatlariga moslashtirilgan o‘quv rejalari va individual ta’lim vositalarini qo‘llash talab etiladi.

8. Hozirgi kunda turizm sohasida ta’lim olayotgan talabalarning chet til kasbiy kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish nafaqat zamonaviy bilimlarni o‘zlashtirishni, balki ularni amaliy va interaktiv usullar orqali hayotga tatbiq etishni talab etadi. Chet tillarni bilish, xalqaro muloqotda va turli millat vakillari bilan ishlashda muhim rol o‘ynaydi. Yuqori darajada til bilish orqali talabalar o‘z kasbiy faoliyatlarini samarali davom ettirishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Abdullaev J. Sh. Metodika prepodavaniya inostrannыx yazыkov v turizme. — Tashkent: O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi, 2018. — 196 s.

2. Atabaev A. Chet til o‘qitish usullari: nazariya va amaliyot. — Toshkent: O‘qituvchi, 2020. — 215 b.

3. Baranov V.M. Pedagogicheskie texnologii obucheniya inostrannым yazыkam. — Moskva: Prosvещenie, 2009. — 278 s.

4. Graddol D. Angliyskiy Next: pochemu globalnыy angliyskiy mojet oznachat kones «angliyskogo kak inostrannogo yazыka». — London: Britanskiy sovet, 2006. — 128 s.

5. Karpenter R., Langford D. Texnologii v obuchenii yazыkam: globalnaya perspektiva. — Oksford: Oksfordskiy universitet, 2018. — 276 s.

6. Kanale M., Sueyn M. Teoreticheskie osnovы kommunikativnыx podxodov k obucheniyu i testirovaniyu vtorogo yazыka // Applied Linguistics. — 1980. — T. 1, № 1. — S. 1-47.

7. Qo‘shqarov A. Turizm sohasida chet tilni o‘rgatishning dolzarb masalalari. — Toshkent: Fan, 2017. — 145 b.

8. Qudratov O. Mehmonxonalar va chet tillar: o‘quv qo‘llanma. — Toshkent: Sharq Nashriyoti, 2019. — 185 b.

9. Xollidey M.A.K. Yazыk kak sosialnыy semiotik: sosialnaya interpretasiya yazыka i znacheniya. — Baltimor: University Park Press, 1978. — 256 s.

10. Ellis R. Vtoroy yazык: osvoenie i prepodavanie. — Oksford: Oksfordskiy universitet, 1997. — 386 s.

11. Usmonova N. Turizmda chet tillarni o‘qitishning innovasion usullari. — Toshkent: Yangi Asr Avlodi, 2021. — 203 b.

12. Xodjaev X. Turizmda til va kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirish. — Toshkent: Alisher Navoiy nomidagi O‘zMU, 2020. — 164 b.